

3/LLv 12:n Fokkerit Suur-Merijokela joulukuun alussa 1939. Koneet ovat FK-99, 100, 101 ja 105. Lentueen päällikkönä oli luutnantti Aulis Bremer.

Lentolaivue 12:n kokoonpano 1.12.39

Komentaja maj Arvo Nisonen

Koneet	Ohjaajat	Tähystäjät	Ampujat
--------	----------	------------	---------

1. lentue päällikkö kapt Maunula

FK-92	Kapt Auvo Maunula	Vänr Veikko Laukkanen	
FK-93	Vänr Ilpo Ritavuori	Vänr Kalervo Mustonen	
FK-94	Vänr Mikael Somppi	Vänr Kyösti Sikiö	
FK-98	Väap Eino Koskinen		
FK-103	Väap Kauko Tiukkanen		
	Kers Aimo Juhola		
	Kers Urho Nissilä		

2. lentue päällikkö luutn Salo

FK-95	Luutn Ilmari Salo		Kers Väinö Salomäki
FK-96	Luutn Erkki Ilveskorpi		Kers Erkki Saloranta
FK-97	Vänr Aarne Nuotio		Alik Thor Lamroth
FK-104	Vänr Kauko Rintala		Alik Sulo Mäkelä
	Väap Esko Ruotsila		Alik Sauli Saari

3. lentue päällikkö luutn Bremer

FK-99	Luutn Aulis Bremer	Vänr Erkki Palonperä	Kers Aarre Salminen
FK-100	Luutn Timo Koponen	Vänr Pentti Tarkkonen	Alik Salomon Riutta
FK-101	Vänr Veli Liukkonen		
FK-105	Kers Ossi Marttila		

Koneilla ei ollut vastaavia ohjaajia

Rajojen tehostettua valvontaa oli suoritettu omalta puolelta jo lokakuun 9. päivänä alkaneista ylimääräisistä harjoituksista lähtien. 1. joulukuuta LLv 12 aloitti aamuvarhaisella vihollisen puolelle suuntautuvat tiedustelulennot, joilla pyrittiin selvittämään 7. Armeijan eteneminen ja hyökkäyskärjet Karjalan kannaksella. Häirintäpommituksia tehtiin siellä, missä se vain oli mahdollista. Myös ensimmäinen sotatappio tuli, kun venäläisten ilmatorjunta pudotti ykköslentueen FK-93:n Kivennavan maastossa Kannaksella.

4.12. venäläiset alkoivat liikehtiä Karjalan kannaksella, jonne voitiin mennä vain kahdeksalla tiedustelulennolla. Vammelsuun kylässä todettiin jonkun verran joukkoja ja kuormastoa. Rantatie Ino–Seivästö oli vapaa joukoista. Maantiellä Ahijärvellä Tarpilan suuntaan kahden kilometrin päässä 5–6 hyökkäysvaunua ja noin 30 ajoneuvon kolonna. Joutselossa kilometrin pitkä jalkaväki- ja ajoneuvorivistö. Matalassa säässä ei voitu tehdä muita havaintoja. Huono sää esti myös laivueen pommituksen havaittuja tankkeja vastaan Suulajärven lähistöllä. Kolmoslentueen FK-101 iskeytyi lumipyryssä puihin ja tuhoutui miehistöineen. Laivueen koneisiin vaihdettiin seuraavien parin päivän aikana sukset pyörien tilalle.

8.12. ykköslentue starttasi kello 14.50 kahdella FK-koneella (FK-92 kapt Maunula tähystäjänä ja vääp Tiukkanen ohjaajana sekä FK-94 vänr Laukkanen tähystäjänä ja vääp Koskinen ohjaajana) 50 minuutin pommituslennolle. Edellinen konekunta pommitti rivistöjä ja jälkimmäinen leirialuetta Muolaanjärven rannalla. Molemmat koneet saivat vastaansa kiivasta it-tulta maasta käsin ja kumpaankin tuli oikeaan siipeen osuma.

Huonot lentoilmat vallitsivat melkein koko joulukuun ajan ja sään salliessa laivue suoritti tiedustelulentoja läntiselle Kannakselle aina, kun vihollisen hävittäjiä ei esiintynyt. Sopiva pilvisuus suosi myös tiedustelijoita tarjoten oivan pakopaikan. Samalla aloitettiin menestykselliset yöpommitukset venäläisten nuotiotulien paljastamia leirejä vastaan.

12. joulukuuta LLv 12 teki kaksi tiedustelulentoa läntiselle Karjalan kannakselle ja aiheutti pommituksella sekaannusta reitin varrella olleille motorisoiduille joukoille.

16.12. puolilta päivin kakkoslentue pommitti kahdella FK-koneella (FK-96 luutn Salo ohjaajana ja kers Saloranta ampujana sekä FK-104 vääp Ruotsila ohjaajana ja

3/LLv 12:n kone FK-100 Suur-Merijoella joulukuun alussa 1939. Vaikka koneille ei sotien aikana määrätty vastaavia ohjaajia kuten hävittäjille, niin luutn Bremer lensi tällä koneella paljon.

alikk Lamroth ampujana) moottoroitua rivistöä Raakolanjärven itäpäässä. Jälkimmäinen kone sai matalatorjunnasta kolme osumaa.

18. joulukuuta LLv 12 siirtyi Konnunsuon tukikohtaan.

19.12. huono sää ja lumisade päättyi. Läntistä Karjalan kannasta tiedusteltiin kolmella lennolla hävittäjien ja niin oman kuin vihollisen ilmatorjunnan häiritessä. 1. lentueen FK-pari sai vastaansa it-tulta Kaukjärven maastossa ja pian oli tehtävä keskeytettävä hävittäjien ilmannuttua paikalle. Paluumatkalla oma it saatteli tiedustelijoita Kämärän seudulla. 2. lentue pommitti neljällä luotun Salon koneella Bobotshinon asemaa, josta sai vastaansa voimakasta it-tulta. Paluumatkalla 25 IAP:n (hävittäjälentorykmentti) I-16-kone onnistui pudottamaan lentueen FK-95:n.

23.12. laivue lensi kuusi lentoa Viipuri-Leningrad-rataosalle pommittaen Perkjärven asemaa. Neljä 7 IAP:n hävittäjät johdettiin paikalle ja ne ampuivat 2. lentueelle kuuluneesta parista FK-96:n alas paluumatkalla Johanneksessa. Tämä jäikin laivueen viimeiseksi sotatappioksi talvisodassa.

Karjalan kannaksen ja Laatokan Karjalan ilmatilassa jatkuvasti partioivat vihollishävittäjät tekivät päivätiedustelun lähes mahdottomaksi ja tiedustelulaivueet siirtyivät toimimaan ensisijaisesti yöllä tai hämärän aikaan. Vaativat ja vaaralliset päivätiedustelut annettiin LLv 24:n Fokker-hävittäjille.

Joulukuun lopussa huono sää jatkui. LLv 12 pääsi läntiselle Karjalan kannakselle vain muutaman kerran tiedustelemaan, nyt jo asemasodaksi muuttunutta tilannetta.

Ensimmäinen sotakuukausi oli mennyt suomalaisten kannalta paremmin kuin odotettiin. Karjalan kannaksella hyökkäys oli pysäytetty pääpuolustuslinjan eteen. Laatokan ja Jäämeren välillä kaikki neuvostojoukot oli pysäytetty alkuvaikeuksista huolimatta. Laatokan pohjoispuolella suomalaiset alkoivat ottaa menetettyjä alueita takaisin. Suomussalmella taistelut päättyivät loistavaan voittoon sodan loppuajaksi. Sallassa oli kaikki eteneminen pysäytetty. Neuvostoliiton pommitukset Suomen taajamia vastaan osoittautuivat oletettua tehottomimmiksi. Vasemmalla sivustalla toimineen Punalippuisen Itämeren Laivaston toiminta todettiin tehottomaksi ja melko vaarattomaksi.

Neuvostoliiton ylijohdo oli keskeyttänyt kaikki offensiivit ja ryhtyi toimiin joukkojen keskittämiseksi Karjalan kannakselle muodostaen luoteisen rintaman, joka koostui 7. Armeijasta ja 13. Armeijasta.

Tammikuu oli toiminnan kannalta varsin rauhallista aikaa, rintamien pysyessä paikoillaan. Kuun 17. päivänä kapteeni (myöhemmin majuri) Otto Holm saapui Lentolaivue 12:n komentajaksi.

19.1. laivue pommitti itähämärässä neljästi yhteensä 9 koneella Kirkkojärvellä jäätukikohtaa, jossa oli tusinan verran I-16-hävittäjiä. Pommien nähtiin osuvan kahdeksaan koneeseen. Ensimmäisenä olivat liikkeellä 2. lentueen vänri Nuotio (ohjaaja) ja ylikersantti Saari (ampuja) FK-97:llä, joiden suoritusilmoitus kertoi:

”Kello 16.20-17.40. Koivisto–Someri ei havaittu mitään, sumua jonkun verran, mutta näkyvyys alaspäin hyvä. Tie Kuolemajärvi as.-Kirkkojärvi tyhjä. Tie Vammelsuun kylä–Uusikirkko kylä k-autoliikennettä pohjoiseen Uusikirkko kylän pohjoispuolella, pienempi osa Kaukjärven (tyhj. Leiri) länsirantaa pohjoiseen, pääosa Kaukjärven itärantaa. Kantelejärveltä tulossa harva k-autokolonna, etupää Uusikirkko kylän kohdassa tien risteyksessä. Läntinen rata tyhjä, Mesterjärven kohdalla radan vieressä pari valoa. Tie Vammelsuun kylä–Seivästö muuten tyhjä, mutta Anttonalan kohdalla 4 k-autoa itään (ammuttiin ohj.kk:lla, 2 pois tieltä ja 1 tuleen). Kotijärvestä etelään metsäniemekkeessä, teiden välissä leiri 20 valoa. Pommitettiin (50 + 12,5 kg), osumat leiriin. Isompia leirejä ei havaittu, yksinäisiä tulia kaikkialla, mutta bajallaan. Alueella Seivästö–Kotijärvi–Ino ei tulia. Alueella Kuolemajärvi as. –Liesjärvi–Halilanjärvi yksinäisiä tulia harvukseen. Kirkkojärvellä (Uusikirkko) lentotukikohta (12 konetta) rintamassa itärannalla noin 30 m rannasta noin 20 m:n välein, siihen 50 + 6x12,5 kg pommeja sarjassa, osumat lähellä, ainakin 4–5 rikkoontui. Lentolehtisiä heitetty 3 000 kuvallista ja 30 000 yleislehteä alueelle Uusikirkko as.–Kuolemajärvi.”

Yölliset häirintäpommitukset jatkuivat ja 28.1. ykköslentueen suoritusilmoitus kertoi:

”Kello 02.45–04.20, tiedustelukorkeus 600–200 m. Kone FK-98, tähytstäjä vänr Laukkanen ja ohjaaja kers Juhola. Tiellä Perkjärvi–Kalola Hyväjärven ja Kalolan välillä 10 k-autoa koilliseen. Tiellä Kalola–Uusikirkko 30 k-autoa pohjoiseen. Etupäätä pommitettiin Kalolassa, 2x50 + 2x12,5 kg, osumat tien itäpuolelle 40 m. Tiellä Kalola–Särkjärvi–Lounatjoki ei liikennettä. Tiellä Lounatjoki–Uiskola ei liikennettä. Tienristeyksessä Uusikirkko kylä 1 km luoteeseen tulia (mahdollisesti vaihtopaikka) em. risteys–Uusikirkko tulia 20 kpl kylässä pienellä alueella, sinne 2x12,5 kg, osumat yli, ammuttu ohj.kk:lla. Tiellä Uusikirkko kylä–Kantelejärvi 20 k-autoa koilliseen. Lounatjoen asemalla 2–3 tulta. Tiellä Haasniemi–Maisniemi 5–6 k-autoa, Perkjärven asemalla muutamia tulia. Patteria ei havaittu. Pudotettu pommeja 160 kg, ammuttu kk-panoksia 50 kpl. Ilmatorjuntaa Löykyntlammelta ja Hyväjärveltä, Kalolasta pikatykki- ja kk-tulta. Uudellakirkolla ja Kitulassa pikatykkituloita. Lentolehtisiä 4 000 kpl Summan ja radan välille.”

LLv 12:n FK-kone naamioidussa lentokonekorsussa Konnunsuolla 2.1.40. Tähän mennessä laivueen konekanta oli supistunut jo kahdeksaan toimintakuntoiseen koneeseen. (Ilmavoimat)

Helmikuuhun mennessä Neuvostoliitto oli keskittänyt Karjalan kannaksella kaksi armeijaa. Luoteiseen Rintamaan kuuluivat 7. Armeija länsipuolella ja 13. Armeija itäpuolella, yhteensä 23 jalkaväkidivisioonaa, kuusi panssariprikaatia ja kaksi erillistä panssaripataljoonaa. Yhtymän tarkoituksena oli murtautua suomalaisten puolustuksen läpi ja edetä Helsinkiin, aloittaen suurhyökkäyksen 1. helmikuuta. Armeijaryhmää suojasi 30 lentorykmenttiä ja Itämeren Laivaston ilmavoimat yli 2 000 lentokoneella.

1. helmikuuta 3. lentueen FK-kone valokuvasi keskellä kirkasta päivää Karjalan kannaksen rintaman. Suoritusilmoitus kertoo:

”Kone ja miehistö: FK-105 ylik Marttila ja kers Salminen. Kamera: Eagle 30 cm. Lentokorkeus 7000 m. Hävittäjäsuoja 4 FR-konetta. Valokuvattu etulinja välillä Pilkkala–Summa–Perkjärvi–Parkkila–Leipäsuu. Mittakaava 1:22000, peitto 60 %. Kuvaus onnistui hyvin. Alakorkeuksissa vihollishävittäjiä, ylhäällä hyökkäsi n. 40 hävittäjää suorittajien kimppeihin. Yksi FR-kone ammuttiin alas. It:tä ei havaittu.”

Konetta saattoi LLv 24:n neljä Fokkeria ja 7 IAP:n hävittäjät ampuivat alas vänr

(Sivut 24 ja 25) Ohjaaja ylikersantti Ossi Marttila ja kk-ampuja kersantti Aarre Salminen valmistautuvat FK-105:llä Kannakselle Summan rintaman kuvauslennolle keskellä päivää 1.2.40. Kuvausta suojasi LLv 24:n FR-parvi, joka joutui ilmataisteluun vihollishävittäjien kanssa, mutta kuvaus onnistui. (Ilmavoimat)

Tapani Harmajan Fokkerin hänen saadessa surmansa suojatessaan valokuvauskonetta noin 40 hävittäjän hyökkäyksiltä.

Venäläisten suurhyökkäystä seurattiin tarkasti ja aamuyöllä 2.2. lennetty 3. lentueen tiedustelu kertoi:

”Kello 04.10–05.25, tiedustelukorkeus 3000–2500 m. Kone FK-105 ohjaajana luutn Koponen ja ampujana kers Riutta. Moittilanjärven eteläpäässä n. 400 m etelään leiri, jossa 60 tulta, pommitettiin 2x25 kg. Useita valoja sammui, tulos varma. Tie Pamppala–Kivennapa täynnä k-autoja. Kivennapa–Raivola välillä noin 50 k-autoa, sinne 3x25 kg, vaikutusta ei havaittu. Liikolasta etelään tai pohjoiseen ei liikennettä. Tiellä Perkjärvi as.-Särkijärvi n. 20 k-autoa suunta Perkjärvelle. Summankylä–Kiskola tien varrella pieniä hajanaisia nuotioita runsaasti, vähemmän samanlaisia Kaukjärven pohjoispään ja tykistöleirin välillä. Summakylän eteläpuolella yksi lentokone. Pommeja pudotettu 150 kg. Ilmatorjuntaa ei havaittu lentolehtisiä heitetty 8 000 kpl.”

5. helmikuuta 7. Armeija yritti jälleen murtautua läpi Mannerheim-linjasta Karjalan kannaksella. Muutoin huono sää esti lentämisen.

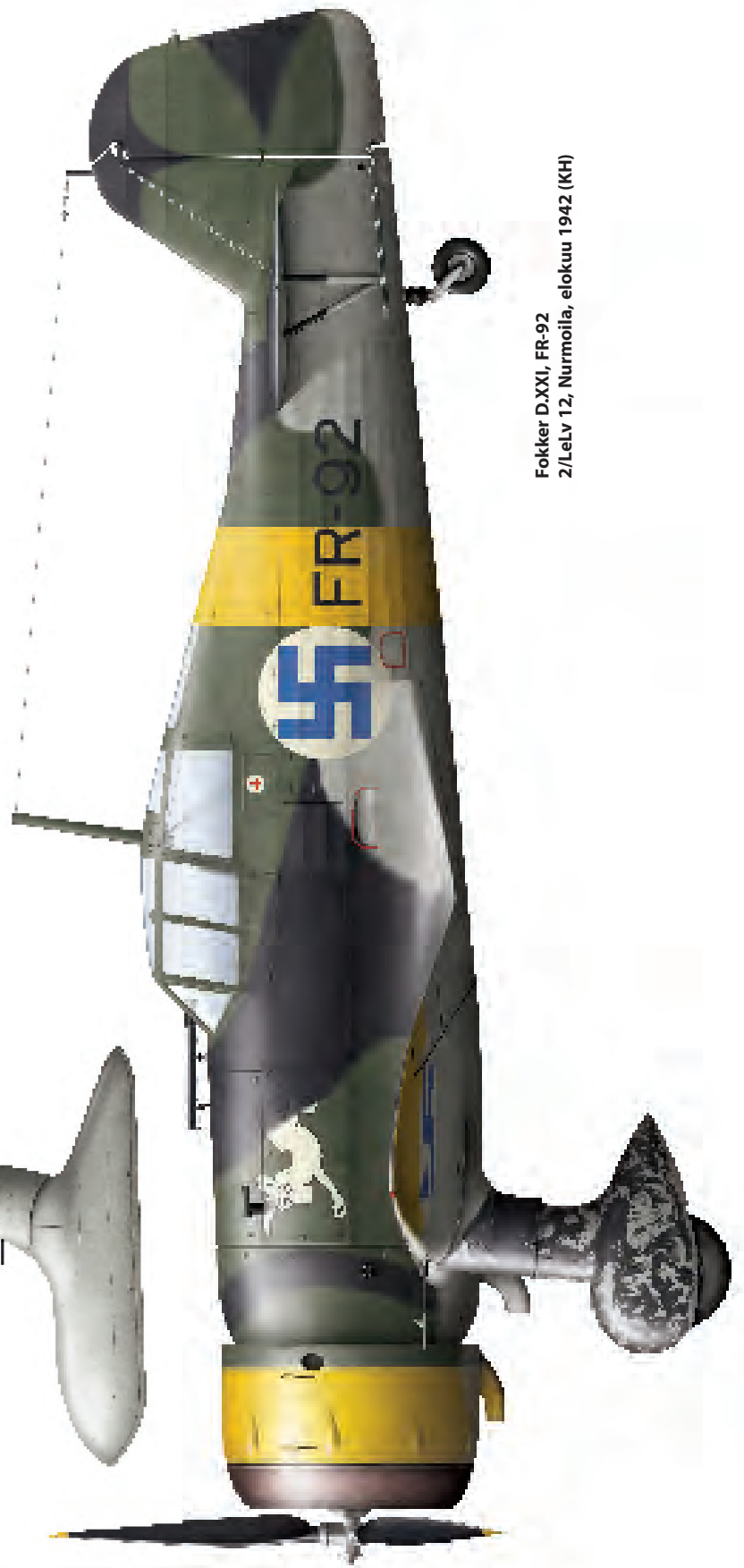
9.2. ykköslentueen tiedustelu alueelle Karhula–Muolaanjärvi–etulinja–Kaukjärvi–Perkjärvi kertoi:

”Kone ja miehistö: FK-92 ohjaaja väep Tiukkanen ja tähystäjä vänr Somppi. Tiedustelukorkeus 1 000–50 m. Havainnot: Klo 17.20 noin 10 leiriä á 5–6 nuotiota tien Summankylä–Kaukjärven tykistöleiri molemmin puolin. Saman verran leirejä Kämärän asemalta tykistön harjoitusalueelle johtavan tien molemmin puolin. 6 leiriä Raskaanharjun itäpuolella pohjoiseen menevän tien varrella. Taastonlampien eteläpuolella olevan tien varrella toistakymmentä tulta. Klo 17.30 molemminpuolista kuorma-autoliikennettä tiellä Perkjärven asema–Perkjärven kylä. Tien Kaukjärven tykistöleiri–Summankylä itäpuolella olevan suon pohjoisreunassa todennäköisesti 5–6 tykistöpatteria. Erittäin kiihvasta ilmatorjuntatykkien ammuntaa koko ajan ja koko alueella. Lentolehtisiä ei heitetty, syynä voimakas it ja vaikeiden olosuhteiden takia koko huomion keskittäminen tiedustelun suorittamiseen.”

12. helmikuuta LLv 12 organisoitiin uudelleen ja 2. lentueesta tuli hävittäjäyksikkö saaden alkuun kalustukseen kolme Gladiatoria. Seuraavana päivänä 1. lentue sai

Fokker D.XXI, FR-98
1/LLv 12, Nurmoila, tammikuu 1942 (KH)

Fokker D.XXI, FR-92
2/LeLv 12, Nurmoila, elokuu 1942 (KH)